Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecător - Țurcan Maria
Dosarul nr. 2r-2231/24
2-24007028-02-2r-31072024

D E C I Z I E

14 noiembrie 2024 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

În componența:
Președintele ședinței, judecător Pulbere Ruxanda
judecători Dulghieru Dorin și Cașcaval Andrei

examinând fără participarea părților, recursul declarat de Namașco Nicolai, prin intermediul avocatului Lupașcu Ion,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Namașco Nicolai împotriva lui Cereș Irina cu privire la încasarea datoriei,

împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 01 iulie 2024, prin care acțiunea a fost respinsă ca tardivă,

a c o n s t a t a t:

Pretențiile din acțiune:

La 02 ianuarie 2024, Namașco Nicolai a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Cereș Irina, solicitând încasarea de la ultima a sumei de 201.355 dolari SUA cu titlu de datorie, conform cursului oficial de schimb al BNM la data achitării și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a invocat, că la data de 09.11.2011 Namașco Nicolai a acordat un împrumut în mărime de 60.000 dolari SUA lui Cereș Eduard, născut la *****, IDNP *****. Faptul dat se confirmă prin recipisa din 09.11.2011 scrisă și semnată personal de Cereș Eduard. Împrumutul a fost acordat pe un termen minim de 12 luni, dar cu obligația de a fi restituit la prima cerere. Împrumutul a fost acordat cu o dobândă de 2,5 % lună. Prin acord comun, pentru utilizarea împrumutului dobânda calculată și neachitată, urma a fi capitalizată, deci calificată ca împrumut. Potrivit unei verificări de conturi efectuată în iunie-iulie 2016, Cereș Eduard, confirma existența unei datorii în mărime de 201.355,05 dolari SUA. Faptul dat a fost reflectat în calculul întocmit chiar de el personal. În perioada 2018-2019, Cereș Eduard a achitat aproximativ 15.000 dolari SUA, inclusiv prin livrare de produse chimice (mijloace pentru protecția plantelor și un automobil de model *****, evaluat de ei în comun la prețul de 4.000 dolari SUA), sumă care a fost dedusă din dobânda pentru perioada respectivă.

Reclamantul indică că dobânda calculată după luna iunie 2016 și până în prezent, ar fi și mai mare, dar nu pretinde la ea, limitându-se la ceia ce a calculat și confirmat de Cereș Eduard personal.

A menționat reclamantul că, la 06.07.2013 a acordat lui Cereș Eduard încă un împrumut în mărime de 10.000 dolari SUA, care însă nu a fost formalizat prin careva recipise sau contracte. Existența acestui împrumut nici când nu a fost negată de Cereș Eduard, fiind confirmată de el personal prin același calcul din iunie 2016. Cereș Eduard a decedat la data de 05 iunie 2022. Potrivit informației din 01.11.2023 nr. de ieșire 114, eliberate de notarul Vidrașcu Mihail, succesori ai defunctului Cereș Eduard, sunt Cereș Irina, Cereș Dmitri, fiind eliberate la data de 20.09.2022 certificatele de moștenitor nr. 1-424 și 1-425 respectiv. Potrivit aceleiași informații, prin actul de donație nr. 1-426 din 20.09.2022, Cereș Dmitri a donat cota sa succesorală comoștenitoarei Cereș Irina.

La data de 15 aprilie 2024 pârâta Cereș Irina a depus referință, în care a invocat excepția de tardivitate a acțiunii, invocând că obiectul litigiului îl constituie pretenţiile reclamantului ce rezultă dintr-un înscris ce ar fi datat cu 09.11.2011, conform căruia ar fi fost acordat împrumut în sumă de 60.000 dolari SUA, pe un termen de 12 luni (termenul executării obligaţiei de restituire a împrumutului), respectiv urma a fi restituit pe 09.11.2012. În aceste circumstanţe, rezultă că dreptul la acţiune al reclamantului ce rezultă din înscrisul din 09.11.2011, în corespundere cu prevederile art. 272 alin. (1) din Codul civil (în redacţia în vigoare până la 01 martie 2019), s-a născut pe 10.11.2012 şi în condiţiile art. 267 alin. (1) din Codul civil (în redacţia în vigoare până la 01 martie 2019), a expirat pe 10.11.2015, ceea ce înseamnă că reclamantul s-a adresat în instanța de judecată în afara termenului de 3 ani.

Ulterior, reprezentantul reclamantului Namașco Nicolai, avocatul Lupașcu Ion a prezentat referință la cererea de ridicare a excepției de tardivitate, solicitând repunerea în termen, nefiind invocate care-va temeiuri, circumstanțe și motive.

Soluția primei instanțe:

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 01 iulie 2024, a fost respinsă cererea reclamantului Namașco Nicolai cu privire la repunerea în termenul de prescripție extinctivă, s-a admis cererea pârâtei Cereș Irina cu privire la excepția de tardivitate și, respectiv, s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Namașco Nicolai împotriva lui Cereș Irina, cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, ca fiind depusă tardiv.

Pretențiile din recurs:

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 16 iulie 2024, Namașco Nicolai, prin intermediul avocatului Lupașcu Ion, a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 01 iulie 2024, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea cererii de recurs, partea recurentă a indicat că, consideră eronată concluzia instanței de fond, precum că reclamantul nu a prezentat nici o probă pertinentă pentru a demonstra faptul întreruperii termenului de prescripţie.

În acest context a menționat că, Cereş Eduard şi Namaşco Nicolai au avut relaţii de afacere şi prietenie, care a durat zeci de ani şi au fost întrerupte doar de decesul lui Cereş Eduard, faptul dat nefiind negat nici chiar de pârâtă. Pe tot parcursul acestor ani, recurentul nu a avut nicicând litigii sau neînţelegeri, relaţiile fiind bazate pe încredere şi respect reciproc.

A susținut, că împrumutul confirmat prin recipisa din 09.11.2011 a fost acordat nu pe termen de 12 luni ci pe un termen de minim de 12 luni, şi doar după expirarea acestui termen, Cereş Eduard avea obligaţia de a-1 restitui la prima cerere. Prin acord comun, pentru utilizarea împrumutului dobânda calculată şi neachitată, urma a fi capitalizată, deci calificată ca împrumut.

A comunicat, că calculul datoriei, întocmit nemijlocit de către Cereş Eduard în anul 2016 (f.d. 18), confirmă că împrumutul nu era stins, nu era expirat (prescris), iar părţile recunoşteau valabilitatea lui şi nu aveau careva litigii aferent acestuia. Faptul că calculul indicat a fost scris nemijlocit de către Cereş Eduard, nu a fost negat nici chiar de pârâtă. Mai mult ca atât, pentru a exclude orice dubii în veridicitatea acestui înscris, care se află în original la materialele cauzei, reclamantul a confirmat disponibilitatea de a fi numită o expertiză grafologică.

Consideră neîntemeiată respingerea ca probă a înscrisului prezentat de către reclamant în original (f.d. 22) - confirmarea achitărilor efectuate de către Cererş Euard în contul împrumutului din 09.11.2011. Motivul respingerii acestui înscris, ar fi faptul că el nu este semnat de către Namaşco Nicolai şi respectiv nu poate fi confirmată autenticitatea lui. Dar el a fost prezentat anume de Namaşco Nicolai. Prin înscrisul în cauză, se confirmă că, în perioada 2018-2019, Cereş Eduard a achitat aproximativ 15.000 dolari SUA, inclusiv prin livrare de produse chimice (mijloace pentru protecţia plantelor și un automobil de model „*****”, evaluat de ei în comun la preţul de 4.000 dolari SUA), sumă care a fost dedusă din dobânda pentru perioada respectivă.

A completat, că în perioada 2020-2022, deci practic până la decesul lui Cereş Eduard, au fost efectuate achitări prin livrare de marfa în valoare de 558.098,30 ruble transnistene. Livrările se făceau de către compania OOO «Интерагро», ce aparţinea lu Cereş Eduard către compania OOO «Арсенал-ИП», ce aparţinea lui Namaşco Nicolai. Livrările efectuate nu urmau a fi achitate, ci deduse din suma datoriei. 000 «Интерагро», deşi era înregistrată pe numele lui Zaporojan Igor, o rudă apropiată a familiei Cereş, de fapt, aparţinea lui Cereş Euard, anume el era beneficiarul efectiv al acesteia şi doar el adopta decizii în privinţa afacerilor, Zaporojan Igor fiind proprietar şi administrator nominal.

Termenul declarării recursului:

În conformitate cu prevederile art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

După cum a fost indicat anterior, încheierea contestată, a fost emisă la 01 iulie 2024, iar recursul a fost depus la data de 16 iulie 2024, astfel că, în raport cu normele legale citate supra și circumstanțele constatate, Colegiul civil constată că acesta este depus în termen legal.

Aprecierea instanței de recurs:

Verificând legalitatea și temeinicia încheierii contestate, prin prisma argumentelor cererii de recurs și a materialelor dosarului, instanța consideră că recursul declarat de Namașco Nicolai, prin intermediul avocatului Lupașcu Ion urmează a fi respins, din următoarele considerente.

În acord cu art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Din actele cauzei Colegiul judiciar a stabilit, că la data de 02 ianuarie 2024, Namașco Nicolai a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Cereș Irina, solicitând încasarea din contul acesteia a sumei de 201.355 dolari SUA cu titlu de datorie, conform cursului oficial de schimb al BNM la data achitării și compensarea cheltuielilor de judecată.

La data de 15 aprilie 2024 pârâta Cereș Irina a depus referință, în care a invocat excepţia de tardivitate a acțiunii, în temeiul art. 186^1 Cod de procedură civilă.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 01 iulie 2024, a fost respinsă cererea reclamantului Namașco Nicolai cu privire la repunerea în termenul de prescripție extinctivă, s-a admis cererea pârâtei Cereș Irina cu privire la excepția de tardivitate și, respectiv, s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Namașco Nicolai împotriva lui Cereș Irina, cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, ca fiind depusă tardiv.

Evaluând soluţia primei instanţe prin prisma raţionalismului pretenţiilor înaintate în raport cu circumstanţele de fapt şi de drept invocate, Colegiul consideră că concluzia instanţei de fond este una corectă din următoarele raţionamente.

Potrivit art. 186^1 Cod de procedură civilă, cererile depuse în instanţa de judecată peste termenul de prescripţie extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripţia, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanţa de judecată a excepţiei de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripţie sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepţiei, instanţa de judecată examinează excepţia de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen. Excepţia de tardivitate şi, după caz, repunerea în termen se soluţionează în şedinţă de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanţilor citaţi legal nu împiedică examinarea cererilor. Dacă nu se dispune repunerea în termen şi/sau se admite excepţia de tardivitate, instanţa de judecată respinge acţiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs. Instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin.(3), este în drept: a) să respingă recursul şi să menţină încheierea; b) să admită recursul şi să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare".

Astfel, Colegiul, reieșind din prevederile normelor menționate supra, reține că dreptul la acţiune este imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege, precum şi ori de câte

ori, prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exerciţiul său nu poate fi limitat în timp.

În debut, Colegiul judiciar reține norma de la art. 7 din Codul civil, care reglementează acţiunea în timp a legii civile, și care în alin. (6) statuează că, dispozițiile legii noi privitoare la termenele de prescripție atât extinctivă, cât și achizitivă (uzucapiune) se aplică termenului de prescripție care a început să curgă înainte de data intrării ei în vigoare și nu a expirat înainte de acea dată. În acest caz, termenul curs anterior se ia în cont. Începutul, suspendarea și întreruperea termenului de prescripție se determină, pentru perioada anterioară intrării în vigoare a legii noi, de legea veche.

În situația din speță, obiectul acțiunii înaintate de Namașco Nicolai rezidă din înscrisul datat cu 09.11.2011, conform căruia: ”Eu, Cereș E.D., ...am primit de la Namașco N.P. 60.000 (șaizeci mii dolari SUA), pe un termen de 12 luni, la 2,5 % lunar. Mă oblig să-i restitui la prima solicitare.” (f.d. 17).

În cauza deferită judecării, se atestă că termenul de executare a obligației de restituire a împrumutului a expirat peste 12 luni, adică la data de 09.11.2012.

Prin urmare, termenul de prescripție de 3 ani a început să curgă la data de 09.11.2012 şi s-a prescris la data de 09.11.2015.

Or conform ar. 267 alin. (1) din Codul civil (în vigoare la data realizării raportului juridic), termenul general în interiorul căruia persoana poate să-şi apere, pe calea intentării unei acţiuni în instanţă de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Conform art. 272 alin. (1)-(2) Cod civil (în vigoare la data realizării raportului juridic), termenul de prescripţie extinctivă începe să curgă de la data naşterii dreptului la acţiune. Dreptul la acţiune se naşte la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligaţia devine exigibilă, iar în cazul obligației de a nu face, de la data încălcării acesteia. În cazul în care dreptul subiectiv este afectat de un termen suspensiv sau de o condiție suspensivă, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data împlinirii termenului ori a realizării condiției.

În această ordine de idei, Colegiul, luând în considerație constatările menționate supra, conchide că Namașco Nicolai s-a adresat în instanță la data de 02 ianuarie 2024 cu depășirea termenului de trei ani de zile, în interiorului căruia putea să-și apere dreptul pretins a fi încălcat.

În același timp, Colegiul reține că, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în jurisprudența sa a stabilit cu valoare de principiu că respectarea termenului de prescripție este o condiție ce generează stabilitatea raporturilor juridice, or, acestea devenite irevocabile în pofida expirării termenului de prescripție garantează titularului dreptului siguranța și securitatea raportului în care este parte, iar orice deviere de la acest principiu, în absența unor temeiuri relevante, constituie o ingerință față de valorile protejate de CEDO (art.6) și implicit incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice (Hotîrărea CEDO din 18.03.2008 emisă în cauza Dacia versus Moldova, Hotărîrea CEDO din 16.07.2009 emisă în cauza Baroul Partener-A versus Moldova, Hotărîrea CEDO din 25.11.2009 emisă în cauza IPTEH și alții contra Moldovei).

Cu referință la termenele de prescripție, Curtea a notat că înaintarea unei acţiuni în pofida expirării termenului general de prescripţie sunt contrare articolului 6 al Convenţiei, deoarece ele permit instanţelor judecătoreşti să continue examinarea unei cauzei, circumstanță apreciată drept contrară art.6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, Curtea considerînd că la îndeplinirea acţiunilor procedurale, respectarea cerinţelor cu privire la admisibilitate constituie un aspect important al dreptului la un proces echitabil, iar rolul jucat de termenele de prescripţie este de o importanţă majoră atunci când este interpretat în lumina Preambulului Convenţiei, care, în partea sa relevantă, declară preeminenţa dreptului, o parte a moştenirii comune a Statelor Contractante (Brumărescu v. Romania, [GC], nr.28342/95, §61, ECHR 1999-VII şi Roşca v. Moldova, nr.6267/02, §24, 22 martie 2005).

Astfel, din considerentele menţionate şi având în vedere faptul că, excepția de tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, instanța de fond corect a conchis necesitatea admiterii cererii privind ridicarea excepției de tardivitate și ca consecință respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de către Namașco Nicolai împotriva lui Cereș Irina cu privire la încasarea datoriei.

Totodată, nu poate fi reținut argumentul recurentului cu privire la faptul, că cursul prescripției ar fi fost întrerupt, prin săvârșirea de către Cereș Eduard a unor acțiuni, și anume că în perioada anilor 2018-2019, Cereș Eduard ar fi achitat aproximativ 15.000 dolari SUA, inclusiv prin livrare de produse chimice și un automobil de model „*****”, evaluat de ei la prețul de 4.000 dolari SUA, deoarece instanța de fond argumentat s-a expus pe acest temei și a indicat, că reclamantul nu a prezentat nici o probă pertinentă pentru a demonstra faptul întreruperii termenului de prescripție în sensul enunțat.

Cu referire la respingerea cerinței privind repunerea în termen a acțiunii, Colegiul conchide că soluția instanței de fond, privind respingere acesteia este una corectă, or, reclamantul Namașco Nicolai la cererea sa de repunere în termen nu a prezentat probe utile, pertinente și admisibile care să demonstreze cele invocate în susținerea solicitării respective, ceia ce dovedește netemeinicia cerinței de repunere în termen pentru înaintarea acțiunii.

Colegiul subliniază că, abordarea recurentului, în speță, evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de judecată, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune admiterea recursului.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de Namașco Nicolai, prin intermediul avocatului Lupașcu Ion,

Dat fiind faptul că, instanța de fond a emis o încheiere întemeiată și legală, iar argumentele invocate în recurs nu și-au găsit suport legal și faptic, Completul judiciar ajunge la concluzia necesității respingerii recursului declarat de Namașco Nicolai, prin intermediul avocatului Lupașcu Ion și menținerii încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 01 iulie 2024.

În baza celor expuse, în conformitate cu art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Namașco Nicolai, prin intermediul avocatului Lupașcu Ion.

Se menține încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 01 iulie 2024, de admitere a cererii privind ridicarea excepției de tardivitate și respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de către Namașco Nicolai împotriva lui Cereș Irina cu privire la încasarea datoriei, ca tardivă.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului,
judecător Pulbere Ruxanda

Judecători Dulghieru Dorin

Cașcaval Andrei